

МАКСЮТИНА НІНА ПАВЛІВНА
(19.02.1925–17.11.2015)

фітохімік, фармакогност, доктор хімічних наук (1972), професор (1972), лауреат премії Всесоюзного товариства винахідників і раціоналізаторів серед жінок (1982), заслужений діяч науки і техніки України (2004).

Закінчила Харківський фармацевтичний інститут (1948).

Працювала: Харківський науково-дослідний хіміко-фармацевтичний інститут (1948–1966), Київський інститут удосконалення лікарів (1966–1999), Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (1999–2015).

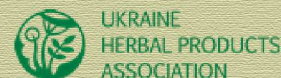
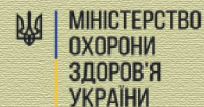
Напрями наукових досліджень: створення лікарських препаратів рослинного походження й лікувальних біологічно активних речовин для харчових добавок, фітохімічні дослідження, фармацевтичний аналіз.

Автор понад 360 наукових робіт, з них – 8 монографій, 35 патентів і авторських свідоцтв на винаходи.

За 64 роки наукової та педагогічної діяльності нею створена наукова школа фітохіміків та фармакогностів.

Ніна Павлівна неодноразово була членом правління Всесоюзних та Українських наукових фармацевтичних товариств, проблемних комісій «Фармація» Міністерства охорони здоров'я СРСР і України, редакційної колегії «Фармацевтичного журналу», спеціалізованої вченої ради по захисту дисертацій в НМАПО ім. П. Л. Шупика.

Інформація з сайту <https://uk.wikipedia.org>

PLANTA+

ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті доктора хімічних наук,
професора Ніни Павлівни Максютіної
(до 95-річчя від дня народження)

20–21 лютого 2020 року
м. Київ

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
BOGOMOLETS NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY
NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY
PRIVATE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT
"KYIV MEDICAL UNIVERSITY"
ISRA UNIVERSITY
UKRAINE HERBAL PRODUCTS ASSOCIATION

«PLANTA+. ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS»

**The proceedings
of the International Scientific
and Practical Conference dedicated
to the memory of Doctor of Chemistry,
Professor Nina Pavlovna Maksyutina
(on her 95th birthday)**

**Publisher PALYVODA A. V.
Kyiv, 2020**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Мінарченко В. М., доктор біологічних наук, професор
Бутко А. Ю., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Підченко В. Т., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Карнюк У. В., доктор фармацевтичних наук, доцент
Ковальська Н. П., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Чолак І. С., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Смельянова О. І., кандидат медичних наук, доцент
Махиня Л. М., кандидат біологічних наук, доцент
Струменська О. М., кандидат медичних наук, доцент
Ламазян Г. Р., кандидат фармацевтичних наук, асистент

P-71 PLANTA+. Досягнення та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті доктора хімічних наук, професора Ніни Павлівни Максютіної (до 95-річчя від дня народження) (Київ, 20–21 лютого 2020 р.). – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 346 с.

ISBN 978-966-437-582-2.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «PLANTA+. Досягнення та перспективи», присвяченої пам'яті доктора хімічних наук, професора Ніни Павлівни Максютіної (до 95-річчя від дня народження). У збірнику опубліковано результати наукових досліджень провідних вчених України та іноземних фахівців з питань фітохімічного аналізу, стандартизації лікарської рослинної сировини. Висвітлено питання технології та аналізу лікарських засобів рослинного походження, дієтичних добавок, лікувально-профілактичних та косметичних засобів. Розглянуто проблеми розробки і впровадження системи профілактично-оздоровчого харчування українців. Представлені фармакологічні дослідження з питань безпечності та застосування у клінічній практиці лікарських засобів рослинного походження.

Матеріали представляють інтерес і можуть бути корисними для широкого кола наукових та науково-педагогічних працівників наукових установ, закладів вищої освіти фармацевтичного, медичного, біологічного профілю, докторантів, аспірантів, студентів, співробітників фармацевтичних підприємств та громадських організацій.

Друкується в авторській редакції. Відповідальність за достовірність наданого для видання матеріалу несуть автори одноосібно. Будь-яке відтворення тексту без згоди авторів забороняється.

УДК 615.322(477)(082)

ISBN 978-966-437-582-2

© Національний медичний університет
ім. О. О. Богомольця, 2020
© Колектив авторів, 2020

За результатами аналізу даних Державного реєстру лікарських засобів найбільшою компанією, яка виробляє лікарські препарати з лікарської рослинної сировини є ПРАТ «Ліктрави», яка у 2019 р. зареєструвала 22 різні лікарські форми на основі рослинної сировини.

Також в ТОП-10 потрапили: ТОВ «Тернофарм», ПАТ «Хімфармзавод» Червона зірка», АТ «Галичфарм», Фармацевтична компанія «Здоров'я», ПрАТ «Лекхім-Харків», що випускають загалом понад 50% від усіх препаратів рослинного походження.

Висновки. З кожним днем на фармацевтичному ринку України все більшої популярності набувають препарати на рослинній основі.

Ринок лікарських засобів представлений 231 препаратом рослинного походження в 26 різних лікарських формах, переважна більшість яких є твердими (57,7%), а 34% – рідкими лікарськими формами.

Лідуючі позиції у виробництві ліків займає ПРАТ «Ліктрави», що складає 18,8% виготовлених препаратів рослинного походження.

Перелік посилань:

1. Державний реєстр лікарських засобів України. URL: <http://drlz.com.ua/> (дата звернення: 08.12.2019).

2. Майко Д. В. Актуальність фітотерапії при захворюваннях дихальних шляхів / Д. В. Майко, О. С. Кухтенко // Современные достижения фармацевтической технологии и биотехнологии: матер. IVнаук.-практ. конф. з міжнар. участю (Харків, 16–17 жовтня 2014 р.). – Х. : НФаУ, 2014. – С. 193.

3. Ольхович С.Я., Паляничко Н.І., Крохтяк О.В. Аналіз ринку лікарських препаратів на основі сировини рослинного походження в Україні /Проблеми системного підходу в економіці. – № 4(72), 2019. – С. 136-141.

ВИВЧЕННЯ АСОРТИМЕНТУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЩО МІСТЯТЬ КВІТКИ НАГІДОК ЛІКАРСЬКИХ НА РИНКУ УКРАЇНИ

Глуценко О.М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,

м. Київ, Україна

chelentechnos@gmail.com

Ключові слова: нагідки лікарські, біологічно активні речовини, лікарські препарати.

Вступ. Багатогранна фармакологічна дія, мала токсичність фітопрепаратів нагідок лікарських, що містять комплекс біологічно активних речовин (БАР), дозволяє використовувати їх для профілактики і лікування багатьох захворювань з мінімальним ризиком виникнення побічних явищ. Однак можливості і область застосування нагідок до кінця не вивчені і є перспективною розробкою в створенні багатокомпонентних лікарських препаратів [1-5, 7-8].

Матеріали та методи. Об'єктами досліджень були: Державний реєстр лікарських засобів, інструкції для медичного застосування препаратів. При

проведенні аналізу використовувалися аналітичні, економіко-статистичні, кореляційні методи аналізу.

Результати та їх обговорення. Широкий спектр дії нагідок лікарських обумовлений наявністю в квітках флавоноїдів, каротиноїдів (каротин, лікопін, віолаксатин, цитроксатин, рубіксатин, флавохром), тритерпенових сапонінів, ефірної олії, гіркої речовини календену, органічних смол, дубильних речовин, слизу, камеді, органічних кислот, аскорбінової кислоти, слідів алкалоїдів, фітонцидів, мікроелементів, ферментів, у коренях – інуліну, а в насінні – жирної олії, до складу якої входять гліцериди лауринової та пальмітинової кислот, а також алкалоїди. Завдяки цим групам БАР квітки нагідок лікарських виявляють протизапальну, бактерицидну, ранозагоювальну, спазмолітичну, гіпотензивну, кардіотонічну і седативну дії; підвищують метаболічну функцію печінки [1-5, 7-8].

Маючи виражені протизапальні, антиексудативні, антибактеріальні і регенеруючі властивості, нагідки лікарські застосовуються в гастроентерології, хірургії при лікуванні трофічних виразок на фоні хронічної венозної недостатності, у стоматологічній практиці при пародонтозі і стоматиті, у гінекології при лікуванні кольпітів і після епізіотомії, в оториноларингології для купірування тонзиліту і гінгівіту, у проктології для лікування геморою і анальних тріщин, в офтальмології і дерматології [1, 3-4, 6-8].

Квітки нагідок лікарських широко використовуються як моно препарат так і в якості сировини для виготовлення багатокомпонентних лікарських засобів рослинного походження: зборів «Елекасол», «Фітонефрол», «Фітогепатол» виробництва ПрАТ «Ліктрави», «Шлунковий збір» ПАТ «Лубнифарм», Україна, «Бронхофіт», «Гастрофіт», «Гепатофіт» ТОВ «Науково-виробничої фармацевтичної компанії «Ейм», настойка «Хеліскан» ПАТ «Хімфармзавод «Червона зірка» та «Ротокан» Державне підприємство «Експериментальний завод медичних препаратів ІБОНХ НАН України», «Календули настойка» виробництва ДП «Експериментальний завод медичних препаратів Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України», ПП «Кілафф», ПАТ «Біолік», ТОВ «МЕДЛЕВ», ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика», ПАТ «Лубнифарм», ПрАТ Фармацевтична фабрика «Віола», ПрАТ «ФІТОФАРМ», ТОВ «Тернофарм»; «Календули мазь» виробництва ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика», ПАТ «Лубнифарм», ПрАТ Фармацевтична фабрика «Віола», ПрАТ «ФІТОФАРМ», ТОВ «Тернофарм», тощо [4-5]. Зазначена сировина входить до більше десяти фітокомпозицій гепатопротекторної дії, склад яких захищено діючими патентами України.

Висновки. Сьогодні із арсеналу препаратів нагідок в Україні використовують збори у вигляді настоїв та відварів, настойки і екстракти. Для розробки нових препаратів нагідок лікарських перспективним є дослідження і використання не тільки квіток, але і інших частин рослини: листя, стебел, коренів, насіння. Необхідно також організувати вирощування, заготовку, зберігання нагідок лікарських із використанням належної практики культивування і збору, стандартизувати її для подальшого використання у

фармацевтичному, косметичному і харчовому виробництві, проводити селекційну роботу і впроваджувати нові сорти.

Перелік посилань:

1. Бойко Н.Н., Жиликова Е.Т. Изучение некоторых технологических и фармакогностических параметров *Calendulae flores*. Научные ведомости БелГУ. Медицина. Фармация. 2018. Том 41. № 1. С. 85–93.

2. Бышенко В. В., Самура Б. А., Кириченко А. А. Антиэкссудативная активность растительных сборов с соцветиями ноготков лекарственных // ЛІКИ – ЛЮДИНІ. Сучасні проблеми створення, вивчення та апробації лікарських засобів: матеріали XXVIII всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 3 лютого. Харків, 2011. С. 19–20.

3. Воскресенская М. Л., Плеханов А. Н., Мондодоев А. Г., Цыремпилов С. В. Фармакотерапевтическая эффективность календулы лекарственной. Вестник Бурятского государственного университета. Медицина и фармация. 2017. Вып. 1. С. 73–78.

4. Воскресенская М.Л., Плеханов А.Н., Доржиев Б.Д., Цыремпилов С.В. Перспективы использования фитопрепарата на основе календулы лекарственной в комплексном лечении химического ожога пищевода. Бюллетень ВСНЦ СО РАМН, 2016, Том 1, № 5 (111). С. 175–180.

5. Державний реєстр лікарських засобів України: <http://www.drlz.kiev.ua>.

6. Литвиненко В.И., Попова Н.В., Филенко С.В., Дихтярев С.И., Маслова Н.Ф., Георгиевский В.П. Календула лекарственная – прошлое, настоящее и будущее. *Лікарські рослини: традиції та перспективи досліджень* : матеріали III міжнар. наук. конф.. Березоточа, 14-15 липня 2016. С. 231–236.

7. Орловская Т.В., Ушакова Л.С., Маринина Т.Ф. Изучение плодов календулы лекарственной с целью создания лекарственных средств // Современные проблемы науки и образования. 2013. № 4. <http://www.science-education.ru/110-9502> (дата обращения 08.12.2019).

8. PI3K-mediated proliferation of fibroblasts by *Calendula officinalis* tincture: implication in wound healing / M. Dinda [et al.] // *Phytother. Res.* 2015. Vol. 29, № 4. P. 607–616.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ПРОЛОНГОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ФОРМ НА ОСНОВІ КОМПЛЕКСНИХ РОСЛИННИХ СУБСТАНЦІЙ

Колісник Т. Є., Рубан О.А.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна
kolisnyktatyana@gmail.com

Ключові слова: екстракти рослинні, матричні таблетки, модифіковане вивільнення, фармацевтична розробка

Вступ. Однією з вад багатьох рослинних препаратів є необхідність їх частого прийому впродовж доби з метою підтримки необхідного рівня концентрацій біологічно активних речовин (БАР) у плазмі крові. Для багатьох